NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
JÁN MAZÁK
prednesené 8. júla 2010 [1]

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Verwaltungsgericht Schwerin (Správny súd vo Schwerine) (Nemecko), sa týka výkladu článku 40 ods. 5 nariadenia Rady (ES) č. 1782/2003 [2]. Predmetom konania vo veci samej je spor medzi A. Grootesom a Amt für Landwirtschaft Parchim (Poľnohospodársky úrad v Parchime, ďalej len „Amt“), ktorý sa týka otázky, či sa má určitý pozemok (ďalej len „predmetný pozemok“) považovať za ornú pôdu alebo pasienok. Táto otázka je relevantná na účely výpočtu výšky platobných nárokov. [3]

I — Právny rámec

A — *Právna úprava Únie*

2. Nariadenie upravuje formu podpory príjmov poľnohospodárov nazvanú režim jednotnej platby (ďalej len „RJP“). Článok 40 nariadenia je nazvaný „Mimoriadne okolnosti“ a stanovuje:

„1. Odlišne od článku 37 je každý poľnohospodár, ktorého produkcia bola počas referenčného obdobia vážne ovplyvnená

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

2 — Nariadenie z 29. septembra 2003, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá režimov priamej podpory v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zavádzajú niektoré režimy podpory pre poľnohospodárov a ktorým sa mení a dopĺňajú nariadenia (EHS) č. 2019/93, (ES) č. 1452/2001, (ES) č. 1453/2001, (ES) č. 1454/2001, (ES) č. 1868/94, (ES) č. 1251/1999, (ES) č. 1254/1999, (ES) č. 1673/2000, (EHS) č. 2358/71 a (ES) č. 2529/2001 (Ú. v. EÚ L 270, s. 1; Mim. vyd. 03/040, s. 269) v znení nariadenia Rady (ES) č. 319/2006 (Ú. v. EÚ L 58, s. 32) (ďalej len „nariadenie“). V tejto súvislosti možno uviesť, že doteraz vnútroštátne súdy podali desať návrhov na začatie prejudiciálneho konania týkajúcich sa tohto nariadenia: pozri rozsudky z 11. marca 2008, Jager, C-420/06, Zb. s. I-1315; zo 16. júla 2009, Horvath, C-428/07, Zb. s. I-6355; z 22. októbra 2009, Elbertsen, C-449/08, Zb. s. I-10241; z 21. januára 2010, van Dijk, C-470/08, Zb. s. I-603; z 20. mája 2010, Harms, C-434/08, Zb. s. I-4431, a tieto veci, v ktorých Súdny dvor ešte nerozhodol: Niedermair-Schiemann, C-61/09 (v ktorej som 11. mája 2010 predniesol svoje návrhy); Uzonyi, C-133/09; Agrargut Bäbelin, C-153/09; Etling a Etling, C-230/09 a C-231/09, a Omejc, C-536/09.

3 — V Spolkovej krajine Meklenbursko-Predné Pomoransko je príslušná čiastka určená podľa plochy v prípade ornej pôdy 308,50 eura na hektár, zatiaľ čo v prípade trvalých pasienkov predstavuje iba 59,84 eura na hektár.

prípadom vyššej moci alebo mimoriadnymi okolnosťami, ktoré nastali pred uvedeným referenčným obdobím alebo počas neho, je oprávnený požiadať, aby sa referenčná čiastka vypočítala na základe kalendárneho roku alebo kalendárnych rokov referenčného obdobia, ktoré neboli ovplyvnené prípadom vyššej moci alebo mimoriadnymi okolnosťami.

…

3. Prípad vyššej moci alebo mimoriadne okolnosti, ako aj príslušné dôkazy, ktoré sú doložené k spokojnosti príslušného orgánu [ako aj príslušné dôkazy podľa požiadaviek príslušného orgánu – *neoficiálny preklad*], oznámi príslušný poľnohospodár písomne príslušnému orgánu v lehote, ktorú každý členský štát stanoví.

4. Prípady uznané príslušným orgánom ako vyššia moc alebo mimoriadne okolnosti sú napríklad:

a) úmrtie poľnohospodára;

b) dlhšie trvajúca pracovná neschopnosť poľnohospodárov [poľnohospodára – *neoficiálny preklad*];

c) vážna prírodná katastrofa, ktorá významne zasiala [zasiahla – *neoficiálny preklad*] poľnohospodárske plochy poľnohospodárskeho podniku;

d) náhodné zničenie budov poľnohospodárskeho podniku určených na chov zvierat;

e) choroba, ktorá postihne časť alebo všetky hospodárske zvieratá poľnohospodárov [poľnohospodára – *neoficiálny preklad*].

5. Odseky 1, 2 a 3 tohto článku sa primerane použijú [sa použijú *mutatis mutandis* – *neoficiálny preklad*] pre poľnohospodárov, ktorí počas referenčného obdobia podliehali agroenvironmentálnym záväzkom podľa nariadenia [Rady] (EHS) č. 2078/92 [Ú. v. ES L 215, s. 85] a [nariadenia Rady] (ES) č. 1257/1999 [Ú. v. ES L 160, s. 80; Mim. vyd. 03/025, s. 391]…

Ak sa záväzky vzťahujú zároveň na referenčné obdobia a na obdobia uvedené v odseku 2 tohto článku, stanovia členské štáty, podľa objektívnych podmienok a takým spôsobom,

aby sa zaistilo rovnaké zaobchádzanie s poľnohospodármi a aby sa zabránilo narušeniu trhu a hospodárskej súťaže, referenčnú čiastku v súlade s vykonávacími pravidlami, ktoré stanoví Komisia postupom podľa článku 144 ods. 2.“

3. Oddiel 1 kapitoly 5 nariadenia nazvanej „Regionálne a nepovinné uskutočňovanie“ umožňuje členským štátom uskutočňovať RJP na regionálnej úrovni. Podľa článku 58 ods. 1 a 3 nariadenia členský štát môže rozhodnúť o uplatňovaní RJP stanoveného v kapitolách 1 až 4 na regionálnej úrovni rozdelením stropu uvedeného v článku 41 medzi regióny podľa objektívnych podmienok.

4. Článok 59 ods. 1 nariadenia stanovuje, že „v riadne odôvodnených prípadoch a podľa objektívnych podmienok môže členský štát rozdeliť celkovú výšku regionálneho stropu stanoveného v súlade s článkom 58 alebo časť tohto stropu medzi všetkých poľnohospodárov, ktorých poľnohospodárske podniky sú umiestené v príslušnom regióne, včítane poľnohospodárov, ktorí nespĺňajú kritériá spôsobilosti podľa článku 33“. Článok 59 ods. 3 upravuje pravidlá výpočtu nárokov v prípade čiastočného rozdelenia celkovej výšky regionálneho stropu.

5. Podľa článku 61 nariadenia, ktorý sa nazýva „Trávnaté plochy“, „v prípade uplatnenia článku 59 môžu členské štáty podľa objektívnych podmienok taktiež stanoviť v rozsahu regionálneho stropu alebo jeho časti rôzne jednotkové hodnoty nárokov, ktoré sa majú priznať poľnohospodárom podľa článku 59 ods. 1, pre hektáre trávnatých plôch ku dňu stanovenému na podanie žiadosti o podporu na plochu v roku 2003 a pre akýkoľvek iný hektár, na ktorý možno poskytnúť podporu, alebo pre hektáre stálych pasienkov ku dňu stanovenému na podanie žiadosti o podporu na plochu v roku 2003 a pre akýkoľvek iný spôsobilý hektár“.

6. Kapitola 6 nariadenia Komisie (ES) č. 795/2004 [4] obsahuje oddiel 1 nazvaný „Regionálne uplatňovanie“. Článok 38 ods. 1 až 3 tohto oddielu stanovuje viaceré pravidlá na uplatňovanie článku 59 ods. 1 a 2 nariadenia. Článok 38 ods. 4 nariadenia č. 795/2004 stanovuje, že „článok 40 [nariadenia] a článok 16 tohto nariadenia sa budú uplatňovať *mutatis mutandis*“.

4 — Nariadenie z 21. apríla 2004, ktorým sa ustanovujú predpisy na vykonávanie schémy jednotných platieb ustanovenej v [nariadení č. 1782/2003] (Ú. v. EÚ L 141, s. 1; Mim. vyd. 03/044, s. 226), v znení nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2004 z 29. októbra 2004 (Ú. v. EÚ L 345, s. 85) (ďalej len „nariadenie č. 795/2004“).

B — *Vnútroštátna právna úprava*

7. Podľa § 2 ods. 1 zákona o vykonaní RJP [Betriebsprämiendurchführungsgesetz (BetrPrämDurchfG), ďalej len „vykonávací zákon“] sa jednotná platba bude poskytovať na regionálnej úrovni s účinnosťou od 1. januára 2005 v súlade s podrobnými pravidlami stanovenými v tomto zákone a vo vnútroštátnom nariadení, ktorým sa vykonáva RJP.

8. § 5 ods. 1 vykonávacieho zákona stanovuje, že referenčná čiastka jednotnej platby podľa článku 59 ods. 1 nariadenia v spojení s článkom 59 ods. 3 nariadenia sa skladá v prípade každého poľnohospodára z čiastky určenej podľa poľnohospodárskeho podniku a z čiastky určenej podľa veľkosti.

9. § 5 ods. 3 vykonávacieho zákona stanovuje, že „čiastka určená podľa veľkosti sa na rozpočtový rok 2005 vypočíta takto:

1. Suma jednotlivých čiastok vymedzených v § 2 pre každý región sa odpočíta od každého príslušného regionálneho stropu vymedzeného v § 4 ods. 1.

2. Zvyšná časť regionálneho stropu získaná po odpočítaní podľa pravidiel vymedzených v § 1 sa rozdelí v súlade s článkom 59 ods. 3 prvým pododsekom [nariadenia] medzi plochy uvedené v tomto ustanovení na základe počtu hektárov, pokiaľ je v každom regióne dodržaný pomer uvedený v prílohe 2 medzi čiastkou určenou podľa veľkosti na hektár, na ktorý možno poskytnúť podporu a ktorý sa k 15. máju 2003 používal ako trvalý pasienok, a čiastkou určenou podľa veľkosti na hektár, na ktorý možno poskytnúť podporu, pre iné plochy…“

10. Príloha 2 vykonávacieho zákona obsahuje tabuľku s pomermi, ktoré sa musia dodržať, medzi plochami využívanými ako trvalé pasienky a plochami vyhradenými na iné využitie, ktorá v prípade Spolkovej krajiny Meklenbursko-Predné Pomoransko stanovuje pomer 1 pre iné plochy a 0,194 pre trvalé pasienky.

11. § 13 ods. 2 vykonávacieho zákona stanovuje, že pri určovaní referenčnej čiastky sa individuálna čiastka na poľnohospodársky podnik a čiastka určená podľa plochy vypočítajú na základe kalendárneho roka predchádzajúceho účasti na agroenvironmentálnom opatrení.

II — Skutkové okolnosti a prejudiciálne otázky

12. V roku 1994 bol predmetný pozemok, ktorý sa predtým využíval ako orná pôda, zmenený na pasienky s cieľom získať pomoc za využitie pasienkov na ochranu prírody od Staatliches Amt für Umwelt und Natur (Štátny úrad pre životné prostredie a prírodu) v Lübzi (ďalej len „StAUN“).

13. V roku 1999 bola uzatvorená nová zmluva o hospodárení so StAUN na základe nariadenia č. 2078/92, podľa ktorej sa mal v období od januára 1999 do decembra 2003 predmetný pozemok využívať ako trvalý pasienok. Dňa 1. októbra 2002 A. Grootes v združení so svojím otcom prevzal predmetný pozemok a na základe dodatku z 3. marca 2003 toto združenie prevzalo práva a povinnosti podľa zmluvy z roku 1999 s účinnosťou od 31. decembra 2002. Potom A. Grootes prevádzkoval poľnohospodársky podnik samostatne.

14. Predmetný pozemok bol zmenený na ornú pôdu a na jar 2004 na ňom bola zasiata silážna kukurica. Listom zo 6. mája 2005 A. Grootes požiadal o určenie platobných nárokov týkajúcich sa predmetného pozemku na základe ornej pôdy a nie na základe pasienkov. Podľa oznámenia z 27. februára 2006 Amt považoval predmetný pozemok za trvalý pasienok. A. Grootes proti tomuto oznámeniu namietal, ale v konečnom dôsledku nebol úspešný. Príslušné orgány odmietli uznať, že dané okolnosti predstavujú mimoriadne okolnosti (v nemčine „Härte“), pretože využitie predmetného pozemku ako pasienku podľa programu StAUN „využitie pasienkov na ochranu prírody“ nebolo agroenvironmentálnym opatrením podľa článku 40 ods. 5 nariadenia v spojení s § 13 vykonávacieho zákona.

15. A. Grootes podal proti tomuto rozhodnutiu odvolanie a v tomto konaní sa domáha, aby Amt uznal jeho platobné nároky určené na základe ornej pôdy. Vnútroštátny súd poznamenáva, že na základe článku 61 nariadenia v spojení s § 5 ods. 3 bodom 2 vykonávacieho zákona sa otázka, či sa majú platobné nároky za poľnohospodársku pôdu stanoviť na základe ornej pôdy alebo pasienkov, v Nemecku posudzuje podľa spôsobu jej využívania k 15. máju 2003. K tomuto dňu bol však predmetný pozemok pasienkom. Preto priznanie platobných nárokov na základe ornej pôdy nie je možné, pokiaľ nejde

o „mimoriadnu okolnosť“ v zmysle článku 40 nariadenia.

16. Preto vzhľadom na skutočnosť, že rozhodnutie vo veci samej závisí od výkladu práva Spoločenstva, vnútroštátny súd považuje za potrebné položiť Súdnemu dvoru tieto otázky na vydanie prejudiciálneho rozhodnutia:

„1. Prichádza do úvahy uznanie existencie mimoriadnych okolností v zmysle článku 40 ods. 5 [nariadenia] vo vzťahu k platobným nárokom podľa plochy tiež v prípade, keď agroenvironmentálne opatrenie, ktoré existuje k 15. máju 2003, je len pokračovaním (trvalého) využívania pasienkov, ktoré však z časového hľadiska priamo (alebo v každom prípade ‚bezprostredne‘) nadväzuje na opatrenie, na základe ktorého došlo k zmene využitia ornej pôdy na trvalé pasienky?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku:

Prichádza do úvahy uznanie existencie mimoriadnych okolností v zmysle článku 40 ods. 5 [nariadenia] vo vzťahu k platobným nárokom podľa plochy len vtedy, keď došlo k zmene využitia ornej pôdy na pasienky (práve) z dôvodu účasti na agroenvironmentálnom opatrení v zmysle citovaného ustanovenia?

3. Vyžaduje uznanie existencie mimoriadnych okolností v zmysle článku 40 ods. 5 [nariadenia], aby poľnohospodár podávajúci žiadosť bol aj tým, kto zmenu využitia pôdy vykonal, alebo môže úspešne uplatniť existenciu mimoriadnej okolnosti v zmysle tohto ustanovenia aj poľnohospodár, ktorý neskôr ‚vstúpil‘ do už realizovaného agroenvironmentálneho opatrenia?“

III — Posúdenie

A — *Základné argumenty účastníkov konania*

17. Komisia v podstate tvrdí, že vzhľadom na cieľ a systematiku článku 40 ods. 5 nariadenia je potrebné obe uvedené zmluvy považovať za jeden celok. Pokiaľ ide o druhú otázku, Komisia v podstate tvrdí, že iba existencia príčinnej súvislosti medzi zmenou využívania predmetného pozemku a účasťou na agroenvironmentálnom opatrení umožňuje pri výpočte výšky platobných nárokov nezohľadniť skutočnosť, že k referenčnému dátumu podľa článku 61 nariadenia sa tento pozemok v skutočnosti ešte stále využíval ako trvalý pasienok. Pokiaľ ide o tretiu otázku, Komisia tvrdí, že na účely článku 40 ods. 5 nariadenia v spojení s článkom 61 totožnosť poľnohospodára, ktorý je držiteľom pozemku (ktorého využitie sa zmenilo z dôvodu mimoriadnych okolností) počas predmetného obdobia, a totožnosť poľnohospodára, ktorý pôvodne zmenil využitie tohto pozemku, nie sú podstatné.

18. A. Grootes v podstate tvrdí, že ak by sa Nemecko rozhodlo implementovať historický model RJP, článok 40 ods. 5 nariadenia by sa na neho priamo vzťahoval. Zo zmyslu a účelu tohto ustanovenia odvodzuje, že implementácia režimu upraveného v tomto ustanovení v kontexte regionálneho modelu by nemala viesť k inému výsledku. A. Grootes vo svojej argumentácii dospieva k záveru, že na účely prejednávanej veci nie je relevantné, či je rozhodujúce prvé agroenvironmentálne opatrenie alebo opatrenie, ktoré je pokračovaním tohto opatrenia. V súvislosti s druhou otázkou A. Grootes v podstate tvrdí, že jediným rozhodujúcim faktorom je skutočnosť, že dotknutá osoba pre svoju účasť na agroenvironmentálnom opatrení nemohla využívať pozemok inak ako pasienok. Pokiaľ ide o tretiu otázku, A. Grootes tvrdí, že na účely prejednávanej veci je irelevantné, že iní poľnohospodári predtým obhospodarovali predmetný

pozemok v súvislosti s agroenvironmentálnym opatrením.

postavenie, ale že bude mať rovnaké právne postavenie ako jeho predchodca.

B — *Analýza*

19. Nemecká vláda tvrdí, že príslušným referenčným dátumom je 15. máj 2003. Z toho vyplýva, že na prvú otázku treba odpovedať v tom zmysle, že existenciu mimoriadnych okolností treba predpokladať, ak bola produkcia poľnohospodára ovplyvnená agroenvironmentálnym opatrením počas referenčného obdobia, teda k 15. máju 2003, a to aj v prípade okolností v konaní vo veci samej. Pokiaľ ide o druhú otázku, nemecká vláda tvrdí, že skutočnosť, že už pred začatím realizácie agroenvironmentálneho opatrenia trvalý pasienok patril poľnohospodárskemu podniku a že jeho ďalšie využívanie ako pasienku bolo podporené agroenvironmentálnym opatrením, nie je dostatočným odôvodnením uznania existencie mimoriadnych okolností podľa článku 40 ods. 5. V tejto súvislosti tiež nepostačuje, že poľnohospodár zmenil pozemok na trvalý pasienok, aby sa mohol neskôr zúčastniť agroenvironmentálneho opatrenia určeného na zachovanie trvalých pasienkov. V súvislosti s treťou otázkou nemecká vláda tvrdí, že v prípade prevodu pozemku na poľnohospodára, ktorý súhlasí s prevzatím záväzkov prijatých v súvislosti s agroenvironmentálnym opatrením, poľnohospodár môže očakávať, že nebude mať nevýhodnejšie

1. Prvá otázka

20. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či za okolností, ako sú okolnosti v konaní vo veci samej – ak sa pozemok používa ako pasienok v súvislosti s agroenvironmentálnym opatrením, ktoré sa realizovalo k referenčnému dátumu podľa článku 61 nariadenia a ktoré predstavuje iba pokračovanie (trvalého) využívania pasienkov, ale z časového hľadiska priamo nadväzuje na agroenvironmentálne opatrenie, na základe ktorého došlo k zmene ornej pôdy na trvalé pasienky – by sa článok 40 tohto nariadenia mal vykladať na základe celkového posúdenia predchádzajúceho agroenvironmentálneho opatrenia a nasledujúceho agroenvironmentálneho opatrenia.

21. V zásade je z článku 40 ods. 5 nariadenia zrejmé, že odseky 1, 2 a 3 článku 40 sa použijú *mutatis mutandis* na poľnohospodárov, ktorí boli počas referenčného obdobia viazaní agroenvironmentálnymi záväzkami podľa nariadení č. 2078/92 a č. 1257/1999.

22. Ako uviedla nemecká vláda, vzhľadom na prvú položenú otázku je potrebné predpokladať, že existencia týchto záväzkov bola preukázaná. Okrem toho znenie článku 40 ods. 5 nijako nenasvedčuje tomu, že musí ísť o agroenvironmentálne opatrenie prijaté po prvýkrát alebo že by malo byť vylúčené opatrenie „časovo priamo nadväzujúce… na opatrenie, na základe ktorého došlo k zmene ornej pôdy na trvalé pasienky“. [5]

23. V prvom rade článok 37 nariadenia zakotvuje všeobecné pravidlo výpočtu referenčnej čiastky, ktorá má byť v zásade trojročným priemerom celkových súm platieb, ktoré boli poľnohospodárovi poskytnuté podľa režimov podpory uvedených v prílohe VI nariadenia, vypočítaných a upravených podľa prílohy VII, za každý kalendárny rok referenčného obdobia, ktoré zahŕňa kalendárne roky 2000, 2001 a 2002 [6] („historický model“ RJP). Poľnohospodár získa platobný nárok na hektár, ktorá sa vypočíta vydelením referenčnej čiastky priemerným počtom všetkých hektárov, s ktorými bolo v referenčnom období spojené právo na priame platby uvedené v prílohe VI, za tri roky.

24. Nemecko si však zvolilo „regionálny model“ RJP. [7] V tomto prípade sa otázka, či sa platobné nároky na poľnohospodárske plochy majú posudzovať na základe ornej pôdy alebo pasienkov, v zásade posudzuje podľa využitia pozemkov k 15. máju 2003. [8]

25. Ako uviedol vnútroštátny súd, k tomuto dňu predmetný pozemok predstavoval

5 — Je zaujímavé, že, ako uviedla nemecká vláda, v právnych predpisoch spolkových krajín, ktoré môžu upraviť agroenvironmentálne opatrenia, ktoré ponúkajú, možno nájsť tak opatrenia, ktoré podporujú zmenu ornej pôdy na trvalé pasienky, ako aj opatrenia podporujúce zachovanie už existujúcich trvalých pasienkov, ktoré by sa mohli legálne využívať inak.

6 — Pozri článok 38 nariadenia.

7 — V tomto prípade na základe článku 59 ods. 3 nariadenia. K regionálnemu modelu v porovnaní s historickým modelom pozri NORER, R.: *Rechtsfragen der Reform der Gemeinsamen Agrarpolitik 2003, Einheitliche Betriebsprämie und Cross Compliance in europa-, verfassungs-, verwaltungs- und zivilrechtlicher Analyse*. Wien – Graz: NWV, 2007, najmä s. 78 – 89.

8 — Pozri článok 61 nariadenia v spojení s § 5 ods. 3 bodom 2 vykonávacieho zákona. Z hľadiska položených otázok je v tomto prípade relevantná iba tzv. čiastka založená na ploche podľa článku 59 ods. 3 prvého pododseku nariadenia.

pasienok.[9] Preto platobné nároky založené na ornej pôde, o ktoré žiada A. Grootes, nemožno priznať, pokiaľ nenastali mimoriadne okolnosti v zmysle článku 40 nariadenia.[10]

26. Komisia správne poukázala na to, že článok 61 nariadenia neodkazuje na článok 40.[11] Článok 61 nariadenia v oddiele 1 „Regionálne uplatňovanie" v kapitole 5 hlavy III o RJP stanovuje podrobné pravidlá na stanovenie referenčného dátumu, ktorý sa má brať do úvahy, a neponecháva členským štátom žiadny priestor na úvahu pri určovaní referenčného obdobia. Z toho vyplýva, že normotvorca Spoločenstva nestanovil formálne pravidlá na uplatňovanie článku 40 ods. 5 nariadenia týkajúce sa režimov priamej podpory v rámci článku 61, ani nesplnomocnil členské štáty, aby upravili jeho uplatňovanie podľa vnútroštátneho práva.

27. Je však zrejmé, že článok 40 ods. 5 nariadenia je vhodné uplatniť analogicky v rámci článku 61.[12]

28. V tejto súvislosti je dôležité poznamenať, že cieľom článku 40 ods. 5 nariadenia, ktorý upravuje mimoriadne okolnosti, je zabezpečiť, aby poľnohospodári, ktorí sa zúčastňovali environmentálnych opatrení EÚ v poľnohospodárskom sektore od roku 2000 do roku 2002, neboli nepriaznivo ovplyvnení svojimi záväzkami vykonávať extenzifikáciu. Takýto nepriaznivý účinok môže nastať, ak bola produkcia počas obdobia relevantného pre výpočet referenčnej čiastky nepriaznivo ovplyvnená z dôvodu účasti na agroenvironmentálnom opatrení. Tiež je možné – ako je to v tomto prípade –, že v dôsledku zmeny ornej pôdy na pasienky pri plnení záväzku v súvislosti s agroenvironmentálnymi opatreniami bude poľnohospodárovi priznaná nižšia čiastka platobných nárokov určená podľa

9 — Zmluva o hospodárení z roku 1999, vrátane dodatku z 3. marca 2003, zanikla 31. decembra 2003.

10 — K početným problémom v súvislosti so zmenami v poľnohospodárskych podnikoch a mimoriadnymi okolnosťami pozri KRÄMER, S.: Die Berücksichtigung von Betriebsübergaben und Härtefällen im Rahmen der Agrarreform 2003. In: *Agrar- und Umweltrecht*, roč. 35 (2005), č. 12, s. 381 – 387.

11 — Na rozdiel od článkov 59 a 60 nariadenia. Okrem toho článok 58 stanovuje, že členské štáty môžu uplatňovať RJP upravený v kapitolách 1 až 4 na regionálnej úrovni „za podmienok stanovených v tomto oddiele".

12 — Pozri rozsudok z 26. októbra 2006, Koninklijke Coöperatie Cosun (C-248/04, Zb. s. I-10211, body 48 až 52), v ktorom Súdny dvor cituje rozsudok z 12. decembra 1985, Krohn (165/84, Zb. s. 3997, bod 14). V rozsudku Krohn Súdny dvor uviedol, že „podnikateľské subjekty sa môžu dôvodne dovolávať analogického uplatnenia nariadenia, ktoré sa na nich obvykle neuplatňuje, ak preukážu, že právny režim, ktorý sa na nich vzťahuje:… [a)] je veľmi podobný režimu, ktorého analogické uplatnenie požadujú; a… [b)] obsahuje vadu, ktorá je nezlučiteľná so všeobecnými zásadami práva Spoločenstva a ktorú analogické uplatnenie tohto iného režimu umožňuje napraviť".

plochy, ako by mu bola priznaná v prípade, ak by nedošlo k zmene využívania pozemku.

29. Hoci teda boli výslovne spomenuté uvedené pochybnosti v súvislosti s historickým modelom RJP, faktom zostáva, že využívanie predmetného pozemku ako trvalého pasienku k dátumu podľa článku 61 nariadenia (v regionálnom modeli) môže byť založené na rovnakých záväzkoch. Preto na účely prejednávanej veci tieto dve právne úpravy možno považovať za veľmi podobné.

30. Nemecká vláda správne poukázala na to, že základným cieľom článku 40 ods. 5 je poskytnúť poľnohospodárom ochranu ich legitímnych očakávaní, ako aj, čo treba dodať, právnu istotu.

31. Súdny dvor vo veci Nijemeisland [13], ktorá sa týkala nariadení č. 795/2004 a č. 1782/2003, uviedol, že „zásada právnej istoty ako všeobecná zásada práva Spoločenstva vyžaduje, aby bola právna úprava Spoločenstva vzťahujúca sa na osoby podliehajúce súdnej právomoci jasná a jednoznačná, aby tieto osoby mohli jednoznačne poznať svoje práva a povinnosti a podľa toho konať… Vo veci samej však prijal pán Nijemeisland bez námietok a uznania svojej viny sankciu, ktorá sa podľa vtedy platnej právnej úpravy týkala straty prémie v danom kalendárnom roku. V tom čase nemohol predvídať, že jeho rozhodnutie bude mať dôsledky na nasledujúce priame platby podľa právnej úpravy prijatej v roku 2003. Pred účinnosťou [nariadenia] [pán Nijemeisland] totiž nemohol predvídať, že jeho vylúčenie z poskytnutia prémie ovplyvní čiastku priamej platby, a teda že by to preňho mohlo mať finančné dôsledky nevýhodné na niekoľko rokov“.

32. Napríklad vo veci von Deetzen [14] Súdny dvor rozhodol, že „ak… výrobca bol motivovaný opatrením Spoločenstva, aby vo verejnom záujme a na základe zaplatenia prémie prerušil predaj [mlieka a mliečnych výrobkov] na určitú dobu, ako je to v tomto prípade, môže legitímne očakávať, že po zániku jeho záväzku sa na neho nebudú vzťahovať obmedzenia, ktoré by sa ho konkrétne týkali, pretože využil možnosti, ktoré mu poskytovali ustanovenia práva Spoločenstva“.

13 — Rozsudok z 11. júna 2009, C-170/08, Zb. s. I-5127, body 44 a 45. V uvedenom bode 44 Súdny dvor cituje najmä rozsudok z 9. júla 1981, Gondrand a Garancini, 169/80, Zb. s. 1931, bod 17.

14 — Rozsudok z 28. apríla 1988, 170/86, Zb. s. 2355, bod 13. Pozri tiež rozsudok z 28. apríla 1988, Mulder, 120/86, Zb. s. 2321, bod 24.

33. Napokon by som chcel poukázať na to, že normotvorca Spoločenstva v článku 38 ods. 4 nariadenia č. 795/2004 stanovil, že v kontexte regionálneho modelu sa má článok 40 nariadenia použiť *mutatis mutandis*.

34. Všetky uvedené úvahy svedčia v prospech analogického uplatnenia článku 40 ods. 5 nariadenia v rámci článku 61.

35. Pokiaľ ide konkrétne o prvú otázku, vnútroštátny súd uviedol, že pochybnosti existujú v prípadoch, v ktorých k zoraniu a zmene ornej pôdy na pasienky neviedlo agroenvironmentálne opatrenie realizované k 15. máju 2003, ale k zmene ornej pôdy na pasienky viedlo opatrenie, ktoré je pokračovaním iného agroenvironmentálneho opatrenia – ktoré je tiež opatrením podľa nariadení č. 2078/92 alebo č. 1257/1999. [15] Vnútroštátny súd uvádza, že si je vedomý toho, že zmluva o hospodárení z roku 1999, ktorá sa k 15. máju 2003 ešte stále realizovala a ktorá bola podľa zmluvy uzatvorená „podľa nariadenia č. 2078/92“, bola uzatvorená po predchádzajúcej zmluve, ktorá bola tiež uzatvorená na dobu piatich rokov. V roku 1994, keď nadobudla účinnosť predchádzajúca zmluva, bola predmetná plocha údajne zoraná a zmenená z ornej pôdy na (trvalé) pasienky.

36. Stotožňujem sa s názorom Komisie, že vzhľadom na cieľ [16] a systematiku článku 40 ods. 5 nariadenia treba obe predmetné zmluvy posudzovať ako jeden celok, keďže obe odkazujú na záväzok v prospech opatrení na účely článku 40 ods. 5 prvého pododseku nariadenia a obe časovo na seba priamo nadväzujú. Ako totiž uviedla nemecká vláda, v tejto súvislosti je základnou podmienkou, aby pôvodné agroenvironmentálne opatrenie spĺňalo všetky podmienky podľa článku 40 ods. 5 nariadenia.

37. Z toho vyplýva, že za okolností, ako sú okolnosti v konaní vo veci samej, teda ak sa pozemok využíva ako pasienok v súvislosti s agroenvironmentálnym opatrením, ktoré sa realizovalo k referenčnému dátumu podľa článku 61 nariadenia a ktoré predstavuje iba

15 — V tejto súvislosti v prípade „bezprostrednej súvislosti“ medzi nadväzujúcim opatrením a agroenvironmentálnym opatrením, ktoré viedlo k zoraniu, sa v publikácii, ktorú vydalo nemecké Bundesministerium für Verbraucherschutz, Ernährung und Landwirtschaft (Spolkové ministerstvo pre ochranu spotrebiteľa, výživu a poľnohospodárstvo) (*Meilensteine der Agrarpolitik*, 2006, bod 100) uvádza, že by bolo možné uznať existenciu „mimoriadnych okolností“.

16 — Ako som už uviedol, jeho cieľom je zabezpečiť, aby poľnohospodári, ktorí sa zúčastnili environmentálnych opatrení počas príslušného referenčného obdobia, neboli za účasť na týchto opatreniach sankcionovaní.

pokračovanie (trvalého) využívania pasienkov, ale časovo priamo nadväzuje na agroenvironmentálne opatrenie, na základe ktorého došlo k zmene ornej pôdy na trvalé pasienky, článok 40 tohto nariadenia sa má vykladať na základe celkového posúdenia predchádzajúceho agroenvironmentálneho opatrenia a nasledujúceho agroenvironmentálneho opatrenia.

39. Vnútroštátny súd v podstate uvádza, že v kontexte práva Spoločenstva nie je jasné, či – ako zrejme usudzuje StAUN – možno uznať existenciu mimoriadnych okolností iba v prípade, ak sa preukáže, že k zmene využívania z ornej pôdy na pasienky došlo výlučne v súvislosti s účasťou na agroenvironmentálnom opatrení. Vnútroštátny súd ďalej uvádza, že si možno predstaviť aj situáciu, keď – akoby dvoma samostatnými úkonmi – poľnohospodár zmení pozemok na pasienok a až vtedy sa rozhodne, že ho bude využívať tak, aby mal možnosť poberať pomoc poskytovanú na základe agroenvironmentálneho opatrenia. Ak sa potom zúčastní na takomto opatrení, znamená to, že je tiež nepriaznivo ovplyvnený záväzkami vykonávať extenzifikáciu.

2. Druhá otázka

38. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, pričom táto odpoveď bola kladná, sa vnútroštátny súd vo svojej druhej otázke v podstate pýta, či sa má článok 40 ods. 5 v spojení s článkom 61 nariadenia vykladať v tom zmysle, že iba existencia príčinnej súvislosti medzi zmenou využívania pozemku a účasťou na agroenvironmentálnom opatrení umožňuje – v rámci výpočtu výšky platobných nárokov na základe plochy – nezohľadniť skutočnosť, že tento pozemok sa k referenčnému dátumu podľa článku 61 nariadenia ešte stále využíval ako trvalý pasienok.

40. Komisia správne uvádza, že zo znenia článku 40 ods. 5 nariadenia je zrejmé, že dôkaz o existencii prísnej príčinnej súvislosti medzi zmenou využívania predmetného pozemku a agroenvironmentálnymi záväzkami

sa nevyžaduje. [17] Faktom však zostáva, že, ako vyplýva z uvedených úvah, v konaní vo veci samej sa článok 40 ods. 5 nariadenia v spojení s článkom 61 použije analogicky na základe úvahy, že dotknutá osoba využíva predmetný pozemok určitým spôsobom práve z dôvodu záväzkov prijatých v súvislosti s implementáciou agroenvironmentálnych opatrení. Ako uviedla nemecká vláda a Komisia, ak dotknutá osoba už využívala predmetný pozemok ako pasienok skôr, než prijala záväzok vykonávať agroenvironmentálne opatrenia, a nezávisle od tohto záväzku, na účely výpočtu referenčnej čiastky by sa malo vychádzať z toho, že predmetný pozemok sa využíval ako pasienok.

41. Preto na druhú otázku treba odpovedať kladne, teda v tom zmysle, že v rámci príslušných procesných noriem by sa mala skutočne preukázať príčinná súvislosť medzi agroenvironmentálnym opatrením a zmenou využívania pozemku. Je však potrebné mať na zreteli, že judikatúra Súdneho dvora obsahuje mnohé rozhodnutia, podľa ktorých by členské štáty nemali prijímať procesné normy, ktoré v praxi znemožňujú alebo neprimerane sťažujú výkon práv vyplývajúcich z práva Spoločenstva (zásada efektivity). [18]

42. Z toho vyplýva, že článok 40 ods. 5 nariadenia v spojení s článkom 61 sa má vykladať v tom zmysle, že samotná existencia príčinnej súvislosti medzi zmenou využívania pozemku a účasťou na agroenvironmentálnom opatrení postačuje v rámci výpočtu výšky platobných nárokov na to, aby sa nezohľadnila skutočnosť, že k referenčnému dátumu podľa článku 61 tohto nariadenia sa tento pozemok v skutočnosti ešte využíval ako trvalý pasienok.

3. Tretia otázka

43. Napokon vnútroštátny súd kladie otázku, či sa podľa práva Spoločenstva vyžaduje, aby poľnohospodár, ktorý zoral ornú pôdu, bol osobou, ktorá sa dovoláva mimoriadnych

17 — Prvý pododsek článku 40 ods. 5 iba vyžaduje, aby sa na poľnohospodárov počas referenčného obdobia vzťahovali agroenvironmentálne záväzky. Druhý pododsek tohto ustanovenia vyžaduje, aby sa predmetné záväzky vzťahovali na tam uvedené referenčné obdobia.

18 — Pozri najmä rozsudky zo 14. decembra 1995, van Schijndel a van Veen, C-430/93 a C-431/93, Zb. s. I-4705, bod 17; z 9. decembra 2003, Komisia/Taliansko, C-129/00, Zb. s. I-14637, bod 25; z 13. marca 2007, Unibet, C-432/05, Zb. s. I-2271, bod 43, a zo 7. júna 2007, van der Weerd a i., C-222/05 až C-225/05, Zb. s. I-4233.

okolností podľa článku 40 ods. 5. V prejednávanej veci poľnohospodársky podnik, z ktorého vznikol poľnohospodársky podnik A. Grootesa, sa stal účastníkom zmluvy o hospodárení z roku 1999 (podľa dodatku z 3. marca 2003) až s účinnosťou od 31. decembra 2002 – t. j. iba na posledný rok trvania tejto zmluvy.

44. Vnútroštátny súd však správne uvádza, že aj v takých prípadoch je možné prihliadať na zabránenie nepriaznivým následkom pre tých poľnohospodárov, ktorí sa zúčastnili environmentálneho opatrenia EÚ v sektore poľnohospodárstva, v dôsledku čoho im vznikli záväzky vykonávať extenzifikáciu. V prípade, ak zmluva nie je uzavretá na dlhú dobu, najmä v prípade plochy, na ktorú sa vzťahuje agroenvironmentálne opatrenie (a s ním súvisiace obmedzenia užívania), poľnohospodár má zrejme záujem využívať túto plochu v budúcnosti opäť ako ornú pôdu. V prejednávanej veci k tomuto inému použitiu došlo v roku 2004, keď sa na predmetnom pozemku pestovala silážna kukurica.

45. Ako uviedla nemecká vláda, v prípade prevodu pozemku na poľnohospodára, ktorý súhlasí s prevzatím záväzkov prijatých v súvislosti s agroenvironmentálnym opatrením, tento poľnohospodár môže očakávať, že nebude mať nevýhodnejšie postavenie, ale že bude mať rovnaké právne postavenie ako jeho predchodca. Pokiaľ sú splnené všetky ostatné podmienky, mal by mať možnosť úspešne sa dovolať mimoriadnych okolností podľa článku 40 ods. 5 nariadenia v spojení s článkom 61.

46. Z toho vyplýva, že článok 40 ods. 5 nariadenia v spojení s článkom 61 sa má vykladať v tom zmysle, že nie je rozhodujúce, či poľnohospodár, ktorý podal žiadosť o platobné nároky, je totožný s poľnohospodárom, ktorý uskutočnil zmenu využívania pozemku.

IV — Návrh

47. Vzhľadom na uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor na otázky, ktoré položil Verwaltungsgericht Schwerin, odpovedal takto:

„1. Za okolností, ako sú okolnosti v konaní vo veci samej, teda ak sa pozemok využíva ako pasienok v súvislosti s agroenvironmentálnym opatrením, ktoré sa realizovalo k referenčnému dátumu podľa článku 61 nariadenia Rady (ES) č. 1782/2003 z 29. septembra 2003, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá režimov priamej podpory v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zavádzajú niektoré režimy podpory pre poľnohospodárov a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 2019/93 a viacero iných nariadení, a ktoré predstavuje iba pokračovanie (trvalého) využívania pasienkov, ale časovo priamo nadväzuje na agroenvironmentálne opatrenie, na základe ktorého došlo k zmene ornej pôdy na trvalé pasienky, článok 40 tohto nariadenia sa má vykladať na základe celkového posúdenia predchádzajúceho agroenvironmentálneho opatrenia a nasledujúceho agroenvironmentálneho opatrenia.

2. Článok 40 ods. 5 nariadenia č. 1782/2003 v spojení s článkom 61 sa má vykladať v tom zmysle, že samotná existencia príčinnej súvislosti medzi zmenou využívania pozemku a účasťou na agroenvironmentálnom opatrení postačuje v rámci výpočtu výšky platobných nárokov na to, aby sa nezohľadnila skutočnosť, že

k referenčnému dátumu podľa článku 61 tohto nariadenia sa tento pozemok v skutočnosti ešte využíval ako trvalý pasienok.

3. Článok 40 ods. 5 nariadenia č. 1782/2003 v spojení s článkom 61 sa má vykladať v tom zmysle, že nie je rozhodujúce, či poľnohospodár, ktorý podal žiadosť o platobné nároky, je totožný s poľnohospodárom, ktorý uskutočnil zmenu využívania pozemku.“